

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

УДК 340.15

Г. П. КЛІМОВА,
доктор філософських наук, завідувачка наукової лабораторії проблем становлення інноваційного суспільства Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України

ПАРАДИГМАЛЬНІ КОНЦЕПТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Представлений методологічний аналіз інноваційної діяльності у вищій школі, розглянуто види інновацій. Розкриваються зміст та основні напрями державної політики у сфері інноваційної діяльності вищої школи України. Розглянуто систему принципів державної інноваційної політики у сфері вищої освіти. Проаналізовано суб'єкт інноваційної діяльності у сфері вищої школи України.

Ключові слова: інновація, класифікація інновацій у сфері вищої освіти, інноваційна діяльність, суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційна політика, парадигма інноваційного розвитку вищої освіти.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших характеристик нашого часу є твердження про домінуючий інноваційний спосіб розвитку суспільства, що проявляє себе в переакцентації джерел створення національного багатства з використання природних ресурсів, фізичної, низькоаккумулятивної праці та фінансового капіталу до максимального включення наукоємних технологій та інтелектуального потенціалу. У сучасному світі конкурентна боротьба йде в першу чергу не за володіння ресурсами, матеріальними цінностями, а за здатність до нововведень. Саме ця здатність стала своєрідним індикатором сучасної організації виробництва, соціального життя в цілому, що дозволяє виживати і розвиватися в умовах наростаючої динаміки соціальних змін. Становлення інноваційного суспільства багато в чому визначається інноваційною діяльністю вищої школи, її здатністю до постійної та ефективної модернізації. За цих умов є актуальним соціально-філософський аналіз сутності інновацій у сучасній вищій освіті українського соціуму, а також розкриття сенсу та основних напрямів державної політики у сфері інноваційної діяльності вищої школи України.

Аналіз останніх досліджень. У науковій літературі активно і плідно розглядаються проблеми створення і живання інновацій у вищій школі, аналізуються умови ефективного їх функціонування, розробляються методики навчання проектування інноваційних педагогічних технологій викладачів і студентів (А. М. Алексюк, В. А. Барбаш, А. Л. Бі-

рюков, М. В. Волинська, П. М. Воловик, І. А. Зязюн, Н. Ф. Ільїн, В. Д. Нечаєв, Н. С. Ладижець, В. С. Лазарев, Б. П. Мартиросян, Н. І. Лапін, В. А. Сластенин, Л. С. Подимова, а також Г. Бекер, Е. Брукінг, Дж. Коулман та ін.). У той же час спостерігаються стихійність процесів створення і впровадження інновацій, відсутність чіткої цільової спрямованості нововведень, неузгодженість інноваційних пошуків, що провадяться в теорії і практиці освітньої діяльності у вищій школі, невідповідність окремих нововведень один одному, слабкість розробки інноваційної стратегії розвитку вищої освіти.

Метою даної публікації є аналіз парадигмальних концептів інноваційного розвитку вищої освіти України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Термін «інновація» походить від латинського слова «*innovatio, novo*» (змінювати, поновлювати, винаходити) і означає введення нового [1, с. 25]. У сучасній науковій літературі інновації розглядаються в цілому як нові форми організації праці і управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки різноманітні установи і організації, але й певні галузі соціальної життєдіяльності людей.

Важливо зауважити, що здебільшого інновації розуміються у двох аспектах: як явище та як процес. У першому випадку інновація являє собою будь-яку цілеспрямовану зміну технології управління, що орієнтується на заміну її елементів з метою прискорення, пом'якшення або поліпшення виконання зав-

дань, що ставляться. У другому, технологічному, аспекті інновація розглядається як процес, що включає стадії її розробки, впровадження, засвоєння і стабільного ефекту [2, с. 4].

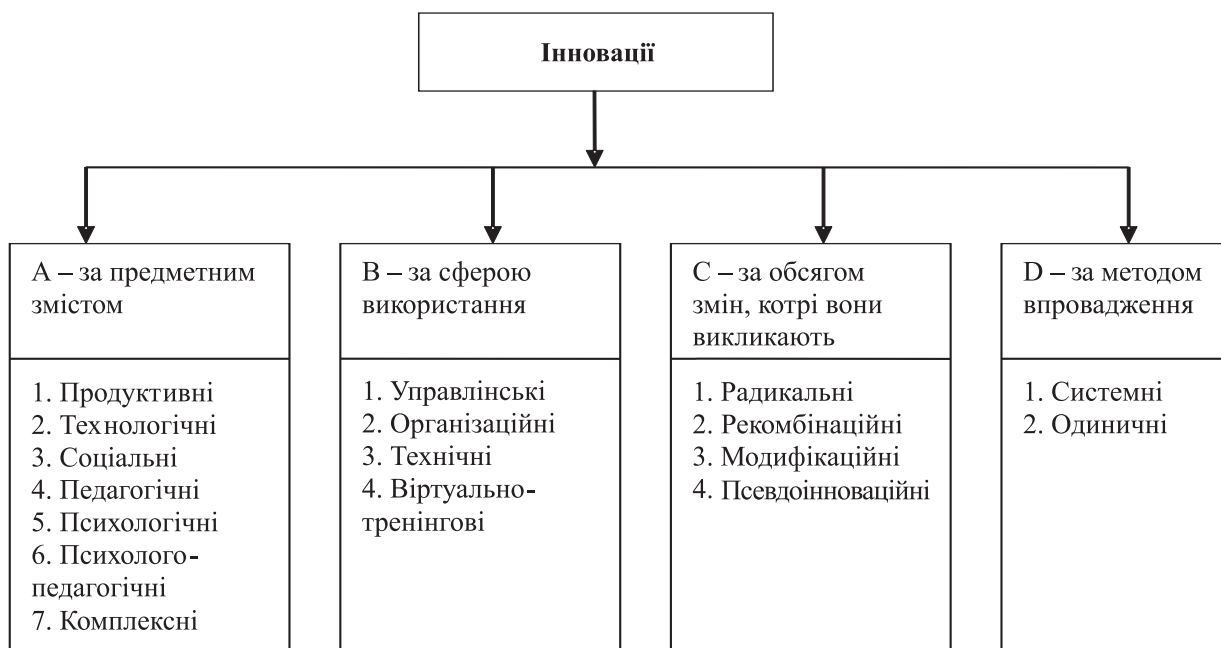
У педагогічній інноватиці дослідники, коли трактують поняття «інновація», у багатьох випадках крокують за його розумінням у загальній інноватиці. Наприклад, А. Ніколлс у монографії «Управління педагогічними інноваціями» визначає інновацію як ідею, мету або практичну діяльність, що сприймаються індивідом як дещо нове. У його розумінні інновація в освіті – це процес, що має життєвий цикл від зародження ідеї і створення нововведень до її широкого розповсюдження в галузі освіти [3, с. 24].

Специфічність інновацій у вищій освіті пов'язана з тим, що вони, по-перше, завжди вміщують нове

вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи, по-друге, їх використання приводить до якісно нових результатів освітньої діяльності, по-третє, їх впровадження викликає якісні зміни інших компонентів єдиної системи вищої освіти.

Для успішного результативного застосування інновацій у галузі вищої освіти необхідно мати відповідні критерії (ознаки предметної однорідності), що дозволяють здійснювати їх надійну класифікацію і чітко орієнтувати учасників освітнього процесу по відношенню до їх призначення, галузі застосування і показників ефективності, що очікуються.

Аналіз праць сучасних дослідників [4; 5; 6; 7] дає підстави для визначення наступної класифікації інновацій у галузі вищої освіти за ознаками предметної однорідності (див. рисунок).

А, В, С, D – класифікаційні ознаки предметної однорідності

Рис. Класифікація інновацій за ознаками предметної однорідності

В основі даної класифікації знаходяться чотири основних критерії: предметний зміст; галузь застосування; обсяг змін, що викликаються інноваціями; метод впровадження.

За першим критерієм можна виокремити сім видів інновацій. Продуктивні інновації передбачають створення певних типів програм математико-статистичної обробки інформації, психологічного моніторингу основних показників особистості суб'єкта навчання, формування баз (регістрів) даних про інновації, соціально-економічні та соціально-психологічні показники тощо. Технологічні інновації спря-

мовані на створення і застосування нових технологій для вирішення нових освітніх завдань, удосконалення системи надання різноманітних видів освітніх послуг тощо. Соціальні інновації зорієнтовані в напрямі створення і застосування нових економічних, організаційних та інших структур і механізмів функціонування основних підсистем вищої освіти.

Педагогічні інновації визначають упорядковані професійні дії суб'єктів педагогічного процесу, які при оптимальності ресурсів і зусиль усіх учасників педагогічної взаємодії сприяють реалізації свідомо обраної освітньої мети і забезпечують можливість

відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності викладача.

Психологічні інновації спрямовані на використання в навчальному процесі з метою підвищення його ефективності підходів, способів, прийомів і методик діагностування основних типів вищої нервової діяльності, рівнів інтелектуального розвитку суб'єкта навчання, встановлення типології особистісних якостей, що впливають на успішність навчання і стан здоров'я, виокремлення їх різноманітних типів темпераменту, побудови психологічних портретів особистості тощо.

Психолого-педагогічні інновації являють собою синтез різноманітних компонентів психологічних і педагогічних інновацій, що спрямовані на особистісний і професійний розвиток людини в процесі отримання нею вищої освіти і професійного самовизначення, що потребує переорієнтації викладачів на суб'єкт-суб'єкту взаємодію в освітньому процесі, оволодіння мистецтвом особистісно-орієнтованого навчання.

Комплексні інновації являють собою органічну єдність декількох різновидів інновацій, що подані в блоці А [8, с. 52, 259].

У галузі використання можна виділити чотири основних типи інновацій: управлінські, організаційні, технічні і віртуально-тренінгові.

Управлінські інновації являють собою цілеспрямовані зміни технології управління, які зорієнтовані на заміну її елементів з метою прискорення, полегшення або поліпшення виконання поставлених завдань. Цей вид інновацій має важливе значення з точки зору формування навиків використання теоретичних знань основ сучасної управлінської діяльності, аналізу стандартної управлінської ситуації, навиків алгоритмізації ВНЗ та прогнозування їх наслідків, спроможності приймати рішення в нестандартних ситуаціях (брейнстормінг), налагоджувати взаємостосунки зі студентами і долати комунікативні бар'єри, постійно підтримувати стиль і імідж свого ВНЗ.

Організаційні інновації є результатом організаційного рішення і не потребують суттєвої зміни індивідуальної поведінки від більшості учасників інноваційного процесу в галузі вищої освіти.

Технічні інновації передбачають поліпшення окремих елементів і характеристик при створенні нових видів освітніх послуг, вирішення нових видів технічних завдань тощо.

Віртуально-тренінгові інновації спираються на наукові уявлення про ефективне навчання студентів, що базується на моделюванні навчальних ситуацій у віртуальному просторі, закріпленні вмінь та нави-

ків у навчанні за допомогою спеціальних тренінгів [9, с. 144].

За обсягом змін, що викликані інноваціями, можна виділити радикальні, рекомбінаційні і модифікаційні інновації, а також псевдоінновації. При цьому враховуються: характер змін, які мають місце при використанні інновацій; спрямованість роботи, яких вони торкаються; сукупність функцій, завдань і методів, котрі вони змінюють; відмінності нових процесів від минулих.

Радикальні інновації організаційного характеру базуються на впровадженні нових методів управління. Такі інновації принципово змінюють стратегію і способи управління. Зразком таких інновацій є впровадження новітніх інформаційних систем, які кардинально змінюють організаційні основи діяльності ВНЗ. У межах радикальних педагогічних інновацій використовуються нові ресурси і рішення.

Рекомбінаційні інновації передбачають використання існуючих технологічних, організаційних й інших видів рішень з метою створення новітніх технологій або систем управління ВНЗ.

Інкони виділяють ще один тип – псевдоінновації, маючи на увазі зміни у зовнішніх атрибутах (аспектах) нововведення.

З точки зору методу впровадження інновації можна розділити на системні (інкрементальні) і поодинокі (стихийні). Системні інновації базуються передусім на пошукових рішеннях, що враховують затверджену систему їх створення. Вони можуть впливати на підвищення якості, а в організаційному вимірі – на поліпшення управління діяльністю ВНЗ. Цей вид інновацій передбачає навчання персоналу ВНЗ і участь в реалізації відповідних засобів значної якості учасників різноманітного рівня управління діяльністю ВНЗ.

Найважливішою умовою для забезпечення інноваційної спрямованості модернізації вищих навчальних закладів є державна інноваційна політика у галузі вищої освіти. Її головною метою є забезпечення на рівні високих світових стандартів підготовки фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, що спроможні до генерації та адаптації інноваційних прогресивних технологічних змін і включитися до їх пристосування для потреб суспільства, усвідомити для себе необхідність неперервної освіти протягом свого трудового життя, а також забезпечення ефективного примноження освітнього та наукового потенціалів вищої школи з метою його використання для розвитку національної економіки за інноваційним алгоритмом. Досягнення цієї головної мети вимагає розв'язання у форматі державної інноваційної політики наступних

пріоритетних завдань у сфері вищої освіти, що містять інноваційну проблематику:

- *підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів* як суб'єктів інноваційних процесів за встановленими законодавством пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки та відповідними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних, інформаційно-комунікаційних та знаннево-орієнтованих технологій, що забезпечується запровадженням навчальних програм, які включають питання інноваційного розвитку;

- *підготовка науково-педагогічних працівників*, що мають володіти інноваційними технологіями навчання та підготовлені до навчального процесу за освітніми програмами, які включають питання інноваційного розвитку;

- *виховання інноваційної культури* у суб'єктів інноваційних процесів, зокрема корпоративної у суб'єктів – юридичних осіб та індивідуальної у суб'єктів – фізичних осіб, на основі якої формуються мотиваційний фактор їх участі в інноваційних процесах та креативні підходи до їх реалізації, забезпечується ефективний комунікативний обмін між цими суб'єктами інноваційних процесів;

- *генерація та впровадження інноваційних технологій у навчальний процес* як передумов ефективного розвитку сфери вищої освіти, що пов'язано з впровадженням нових технологій навчання, освітніх продуктів та послуг, удосконаленням методичного забезпечення;

- *масштабне запровадження у сферу освіти парадигми неперервної освіти* як імперативів змін соціально-економічних реалій, потреб людини та суспільства, світового прогресу стосовно постійного професійного зростання кадрів – суб'єктів інноваційних процесів і сталого зростання інноваційного потенціалу національної економіки за рахунок якісного розвитку людського фактора [10, с. 18–25]. Це може бути реалізовано на базі багаторівневих та багатофункціональних науково-навчально-виробничих комплексів;

- *активізація участі вищих навчальних закладів, зокрема природничих та інженерно-технічних профілів, в інноваційних процесах*, науково-технічних, інноваційних програмах та проектах, у розвитку інфраструктури підтримки інноваційної діяльності, що має спиратися на значний науковий та науково-педагогічний потенціал, сконцентрований у цих закладах.

Розв'язання цих проблем має стати пріоритетними завданнями системи вищої освіти в Україні та необхідною підтримкою освітньою сферою утвер-

дження інноваційної моделі розвитку національної економіки.

Державна інноваційна політика у сфері вищої освіти базується на системі принципів, яка включає в себе:

- *задоволення особистісних потреб у навчанні і задоволення суспільних потреб в освічених особистостях, підготовлених до інноваційної діяльності;*

- *інтеграцію науки, освіти та виробництва;*

- *оптимізацію механізмів державного регулювання сфери освіти та самоуправління на демократичних засадах;*

- *державну політику генезису інноваційних процесів у сфері освіти;*

- *запровадження на практиці парадигми неперервної освіти протягом усього трудового життя людини.*

На системі цих принципів має вибудовуватися система пріоритетних напрямів інноваційної діяльності у сфері вищої освіти, яка включає в себе:

- *європейський рівень якості і доступності освіти;*

- *духовну зорієнтованість освіти;*

- *демократизацію освіти;*

- *соціальне благополуччя науковців і педагогів;*

- *розвиток суспільства на основі нових знань.*

Досягнення європейського рівня якості і доступності освіти як пріоритетний напрям діяльності у сфері освіти націлений на забезпечення конкурентоспроможності національної системи освіти на світовому ринку освітніх послуг, підвищення освітнього потенціалу нації, інтеграції до європейського освітнього простору, впровадження стандартів Болонського процесу у сферу освіти України. Соціальне значення реалізації цього пріоритету освітньої діяльності полягає в створенні умов для мобільності підготовлених висококваліфікованих кадрів, вирівнювання ринку висококваліфікованої праці та підвищення освітнього рівня нації.

Інноваційні підходи до реалізації цього пріоритетного напрямку включають:

- удосконалення методичного забезпечення та запровадження у навчальний процес новітніх освітніх технологій, як-от: дистанційної освіти на базі інтерактивних та комп'ютерно-орієнтованих технологій, організаційного навчання, інтегрованих навчально-атестаційних комплексів [11, с. 363–364] та інших технологій, завдяки яким забезпечується доступ до якісних освітніх послуг більш широкого кола осіб;

- удосконалення існуючих прогресивних технологій і методик навчання, як-от: активних методів навчання, інформаційних технологій у навчальному процесі та інших, і розширення їх застосування у сфері освіти;

– упровадження об'єктивного незалежного комп'ютерного тестування на вступних іспитах до вищих навчальних закладів;

– реалізацію парадигми неперервної освіти та навчання людини протягом її трудового життя, посилення можливостей для самоосвіти завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій;

– оптимізацію державного замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів за проблемно-орієнтованими підходами;

– запровадження механізмів пільгового індивідуального кредитування, включаючи податкове кредитування, для отримання освітніх послуг широкими верствами населення.

Духовна зорієнтованість освіти серед своїх орієнтирів передбачає утвердження через сферу освіти національної ідеї, домінуючою компонентою якої має стати завдання у стислі історичні терміни утвердити Україну як розвинену економічно і технологічно державу та забезпечити її входження до кола розвинутих країн світу.

Зорієнтованість освіти на таку інноваційну компоненту національної ідеї передбачає формування в процесі навчання у слухачів та студентів інноваційної культури як передумови утвердження такої національної ідеї. Інноваційна культура, яка характеризує рівень освітньої, загальнокультурної і соціально-психологічної підготовки особистості та суспільства в цілому до сприйняття і творчого втілення в життя ідеї розвитку економіки країни на інноваційних засадах, виступає як генератор цієї компоненти національної ідеї та її носій.

Демократизація освіти, що є вимогою загальних прогресивних суспільних перетворень у країні, націлена на забезпечення розвитку освіти на демократичних засадах, утвердження у сфері освіти засад громадянського суспільства. Закріплення основних засад громадянського суспільства у сфері вищої освіти передбачає:

– відкритість для обміну інформації;

– функціонування множинних форм суспільної діяльності, як-от: професійних асоціацій, клубів, різних спілок та інших громадських об'єднань;

– посилення тенденцій до самоорганізації та самоуправління в залежності від громадської ініціативи для блага суспільства та розвитку сфери вищої освіти.

Закріплення засад громадянського суспільства у сфері вищої освіти в якості комплексного конституційно-правового інституту має співвіднести засоби державного регулювання сфери вищої освіти суспільства з її характерними ознаками і специфічною природою. Це вимагає вдосконалення методів державного регулювання сферою освіти, застосування

якісно нових методів державного управління освітньою галуззю, які спираються на громадські організації та професійні об'єднання громадян у цій сфері та передбачають широке використання інноваційних технологій інформаційного суспільства.

Соціальне благополуччя науковців і педагогів пов'язано із створенням умов для ефективної професійної діяльності наукових та науково-педагогічних працівників, посиленням мотиваційних факторів для їх професійного розвитку, залученням до сфери освіти кращих наукових та науково-педагогічних кадрів.

Інноваційні рішення щодо реалізації цього пріоритетного напрямку включають впровадження прогресивних сучасних методів оцінювання діяльності науково-педагогічного персоналу вищих навчальних закладів (система збалансованих показників та ін.) і механізмів оплати праці за результатами оцінювання, а також формування багатоканальної системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку сфери вищої освіти, зокрема стимулювання до неї інвестицій.

Розвиток суспільства на основі нових знань націлений на продукування нових знань у сфері вищої освіти, їх трансфер до сфер виробництва і послуг, а також формування людського фактора як рушійну силу інноваційних процесів. Цей пріоритетний напрям діяльності у сфері вищої освіти внаслідок його соціально-економічної значущості для суспільства та держави має бути визначений як місія системи вищої освіти в Україні.

Системний інноваційний підхід до реалізації цієї місії сфери вищої освіти включає виконання таких заходів:

– розбудову інституціонального середовища, що має сприяти генезису знаннево-орієнтованих технологій у сфері освіти, це, зокрема, передбачає інституціональні перетворення для забезпечення інтеграції науки, освіти та виробництва шляхом створення нових організаційних форм: науково-навчальних інноваційних центрів (комплексів), технопарків, інноваційних бізнес-інкубаторів та інших інноваційних структур, асоційовано об'єднаних з вищими навчальними закладами або в їх структурах;

– забезпечення єдності наукового і навчального процесів та їх спрямованості на інноваційний розвиток національної економіки і, зокрема, її освітньої галузі;

– створення умов для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у галузі інновацій та науково-технічного підприємництва, зокрема вдосконалення післядипломної професійної освіти відповідно до встановлених законодавством

пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, а також пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні;

- реалізацію підготовки фахівців за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки в контурі передових технологічних укладів на основі інтеграції навчального процесу з фундаментальними та прикладними науковими дослідженнями за цими напрямами та інноваційне оновлення змісту освіти відповідно до сучасних науково-технічних досягнень;

- розширення освітніх функцій аспірантури, докторантури, підвищення мобільності молодих вчених;

- державну підтримку наукових шкіл, провідних науково-педагогічних працівників, спроможних забезпечити передові позиції в актуальних наукових дослідженнях та високий рівень підготовки висококваліфікованих кадрів, що затребувані практикою розбудови національної економіки інноваційного типу;

- удосконалення координації наукових та дисертаційних досліджень та їх спрямування на розв'язання актуальних проблем інноваційного розвитку національної економіки;

- переоснащення матеріально-технічної бази вищої школи, зокрема забезпечення в достатній кількості сучасними технічними засобами, впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних, мультимедійних та гіпермедійних технологій.

Інноваційний процес у вищій школі відбувається завдяки здійсненню інноваційної освітньої діяльності, суб'єктом якої виступає науково-педагогічний колектив або група викладачів, що займаються впровадженням нововведень. Тому в останній час актуалізувалося питання підготовки викладача до інноваційної діяльності, тобто саме він є основним носієм якості освіти і тому розвиток творчого потенціалу його особистості – ключова умова забезпечення його готовності до праці в умовах інноваційних змін.

Розгляд різноманітних підходів до організації професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність, дозволяє зробити такі висновки:

- спостерігається зміна вимог до педагога: від учителя-предметника до педагога-дослідника;

- визначними характеристиками професіоналізму педагога сьогодні стають світогляд, інноваційний стиль мислення і поведінки, професійна творчість тощо;

- необхідна перебудова стратегії роботи з педагогом, яка обумовлена соціальною ситуацією, що склалася, практикою сучасної освіти в ВНЗ, зміною ціннісних основ у суспільстві в цілому;

- для підготовки до інноваційної діяльності в процесі професійного становлення необхідно ство-

рити умови для формування дослідницької і комунікативної компетенцій, рефлексивних умінь, мотиваційної готовності педагога;

- процес професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність, повинен здійснюватися на основі компетентнісного підходу і бути безперервним, тобто становлення інноваційної практики – це процес, який постійно змінюється;

- професійне становлення відбувається за рахунок участі суб'єкта в інноваційній діяльності і спеціально організованих рефлексивно-аналітичних, проектних і освітніх процесах;

- доцільно організовувати супроводження професійного становлення педагога на основі вирішення різномісних завдань, які притаманні даному виду діяльності (засвоєння знань і вмінь на основі конструювання понять і смислів, вирішення професійних завдань на основі моделювання інноваційного освітнього середовища, вибудовування своєї траєкторії професійного руху на основі проектування діяльності, індивідуальних освітніх завдань і програми по їх реалізації).

Процес професійного становлення педагога, який займається інноваційною діяльністю, включає *змістовний, організаційний і результативний компоненти* [12, с. 110–112].

Змістовний компонент передбачає наповнення даного процесу модульними дидактичними одиницями, які забезпечують збагачення наукових знань і професійно-педагогічних умінь (здійснювати рефлексію своєї діяльності, постановку освітніх завдань, вибудовувати індивідуальну програму дій з їх реалізації). *Організаційний* компонент спрямований на створення інноваційного освітнього середовища, що дозволяє засвоювати даний зміст, і насичування його відповідними формами (організаційно-діяльнісними і рефлексивно-аналітичними семінарами), методами (конструювання, моделювання, проектування). *Результативний* компонент зорієнтований на розробку засобів моніторингу і здійснення моніторингових досліджень підготовки викладача до інноваційної діяльності в процесі професійного становлення.

Висновки. Таким чином, методологічний аналіз інноваційної діяльності дозволяє розкрити специфічність інновацій у вищій освіті, обґрунтувати парадигму інноваційного розвитку вищої школи. Пріоритетні напрями діяльності вищої школи пролягають через сферу інноваційної діяльності, тому мають бути розроблені відповідні інноваційні підходи до їх реалізації. Усе це разом з механізмами державної підтримки реалізації наміченого становить формат державної інноваційної політики у сфері вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Психология и педагогика / К. А. Абдульханова, М. В. Васина, Л. Г. Лаптева, В. А. Слостенина. – М. : Совершенство, 1998. – 153 с.
2. Гребнев Е. Т. Управленческие нововведения / Е. Т. Гребнев. – М. : Экономика, 2005. – 160 с.
3. Nicholls A. Managing Educational Innovations / A. Nicholls. – London, 1983. – 276 p.
4. Интернет в гуманитарном образовании / под ред. Е. С. Полат. – М. : Гуманит. центр ВЛАДОС, 2011. – 272 с.
5. Кіпень В. Місія вузу: традиційні концепції та сучасні тенденції / В. Кіпень // Схід. – 2000. – № 3. – С. 54–58.
6. Николаев А. Инновационное развитие и инновационная культура / А. Николаев // Проблемы теории и практики управления. – 2009. – № 5. – С. 58–63.
7. Перспективні освітні технології / за ред. Г. С. Сазоненко. – К. : Гнозис, 2012. – 560 с.
8. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / за ред. А. М. Алексюк, П. М. Воловик. – К. : ВПОЛ, 2001. – 502 с.
9. Брусенцова Н. Технологии будущего – сегодня / Н. Брусенцова // Пед. вестн. – 2013. – № 8. – С. 3–5.
10. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз : монографія / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін. ; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Наук. думка, 2008. – 853 с.
11. Александров В. Д. Интегрированный навчально-атестаційний комплекс в системі професійного навчання державних службовців / В. Д. Александров, В. О. Гусев // Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 28 трав. 2011 р. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2011. – Т. 2. – С. 363–365.
12. Адольф В. А. Инновационная деятельность педагога в процессе его профессионального становления / В. А. Адольф, Н. Ф. Ильина. – Красноярск : Поликом, 2009. – 204 с.

Г. П. КЛИМОВА

ПАРАДИГМАЛЬНЫЕ КОНЦЕПТЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Представлен методологический анализ инновационной деятельности в высшей школе, рассмотрены виды инноваций. Раскрываются содержание и основные направления государственной политики в сфере инновационной деятельности высшей школы Украины. Рассмотрена система принципов государственной инновационной политики в сфере высшего образования. Проанализирован субъект инновационной деятельности в сфере высшей школы Украины.

Ключевые слова: инновация, классификация инноваций в сфере высшего образования, инновационная деятельность, субъект инновационной деятельности, инновационная политика, парадигма инновационного развития высшего образования.

G. P. KLIMOVA

PARADIGMATIC CONCEPTS OF INNOVATION DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Problem setting. The article included the methodological analysis of innovation activity in higher education and considered the types of innovation. The article examines the content and main directions of state policy of innovation activity in higher education in Ukraine. Here is the system of principles of state innovation policy in higher education field. The article analyzed the subject of innovation activity in higher education in Ukraine.

Article's main body. The specificity of innovations in higher education due to the fact that they are, firstly, always accommodate new solutions of actual problems in high school, secondly, they leads to qualitatively new results of educational activities, and thirdly, implementation of such innovations results the qualitative changes in other components of a unified system of higher education.

It's important to have the relevant criteria for the successful and effective application of innovation in higher education (subject content, scope, volume of changes caused by innovations, implementation method). It allows to classify them and orient all participants of the educational process in relation to theirs purposes, application fields and index of effectiveness.

State innovation policy in higher education is the most important condition for innovatively orientated modernization of higher educational institutions. The main purpose of such state policy is to provide high-level international standards of scientific and pedagogical staff training. The staff should be able to generate the innovative advanced technological changes and adapt them to the needs of society.

Achieving of this goal requires the solution of following priority tasks, containing innovative perspective:

- training, retraining and advanced training;
- academic staff training;
- innovation culture of subjects of innovative process;
- generation and implementation of innovative technologies in the educational process;
- large-scale implementation of lifelong learning paradigm in education;
- increasing the participation of higher education institutions in innovation processes.

State innovation policy in higher education based on the system of principles, among them:

– satisfaction of personal needs in learning and satisfaction of social needs in well-educated personalities prepared to innovative activity;

- integration of science, education and production;
- optimization of state regulation mechanism of education and self-government field based on democratic principles;
- state policy of genesis of innovation processes in education;
- practical implementation of the lifelong learning paradigm in the men's working life;

The system of priorities in innovative activity in higher education should be built on following principles:

- European level of quality and accessibility of education;
- spiritual orientation of education;
- democratization of education;
- social welfare of scientists and teachers;
- development of society on the basis of new knowledge.

Conclusions and prospects for the development. Academic staff or group of teachers engaged in innovation are the subjects of innovative activity in universities. The problem of teachers' training for innovative activity has become actual recently. Because teacher is the main carrier of the quality of education, so the development of his creativity is the key condition to ensure his readiness to work in conditions of innovative changes.

Key words: innovation, innovation classification in higher education, innovative activity, innovative activity subject, innovation policy, innovative development of higher education paradigm.